

RECENSION

Kirsten Dunst som *Marie Antoinette*

Originaltitel: **Marie Antoinette**
Svensk titel: **Marie Antoinette**
Regi: **Sofia Coppola**
Producent: **Francis Ford Coppola, Sofia Coppola, Ross Katz**
Manus: **Sofia Coppola**
Foto: **Lance Acord**
Roller: **Kirsten Dunst, Jason Schwartzman, Judy Davies, Rip Torn, Steve Coogan, Asia Argento, Danny Huston, Marianne Faithfull, Rose Byrne, Molly Shannon m fl**
Japan/Frankrike/USA
Längd: **2 tim 3 min**
Censur: **7 år**
Distributör: **Sony Pictures Releasing (Sweden) AB**

Marie Antoinette

Den franska drottningen Marie-Antoinette som giljotinerades i oktober 1793, dryga halvåret efter maken Ludvig XVI, har varit föremål för filmmakarnas intresse ett antal gånger. Klassisk är W S Van Dykes Marie Antoinette från 1938, med Norma Shearer i drottningens roll, och där man kunde se Tyrone Power som Axel von Fersen och Robert Morley som den ömklige Ludvig XVI. (F. Scott Fitzgerald var med och skrev manus, men fick ingen credit). Den av von Fersen iscensatta, misslyckade flykten från Paris fick sin magnifika gestaltning 1982 av Ettore Scola i *Natten i Varennes*.

När nu Sofia Coppola gett sig på ämnet blir resultatet lika överdådigt som halvphant. Inte för att hon, i motsats till Van Dyke stannar halvvägs, vid starten för den misslyckade flykten, utan för att hon helt ohistoriskt gjort drottningen till en bimbo bland parfymerade aristokrater och surt blängande hovdamer, med den fala och intriganta madame du Barry i spetsen.

Filmens starkaste sekvens finns i början, när den blott 14-åriga Marie Antoinette, dotter till det habsburgska kejsarparet Frans I och Maria Teresia ska giftas bort till den franske tronföljaren. Vid nationssgränsen kläs hon av naken, inget tysk-romerskt får medfölja till det självmedvetna Frankrike, inte ens hennes hund. Här ges verkligen bilden av en ung människa, helt i händerna på styrande makter och deras politiska spel.

Men hon förblev ju ingen kraftlös nolla som mest ägnade sig åt bakelseätande och hovliv. Coppola ger bilden av en maktlös dame, infattad i en maskulin struktur där beslutshegemonin är helt igenom mansdominerad. Det är en feministiskt präglad vrångbild, sanningen är att hon i det politiska livet trängde undan sin velige make, lade sig i politiken, tillsatte ministrar eller gav dem avsked på grått papper. Något som gjorde henne illa omtyckt inom den styrande aristokratin och hovstatens kvinnor och utgjorde en grund för allsköns elak ryktesspridning. "Österrikiskan" var ett gångbart skällsord i salongerna.

Trots allt scenografiskt överdåd, för Marie-Antoinette är en

vacker film, påkostad in i minsta guldtråd, blir den periodvis tjugig och stillastående. Kärlekshistorien med Axel von Fersen får ta sin plats, vilket är rimligt, kung Ludde verkar som älskare inte vara värst mycket att hänga i busken, så att säga. Men när kungen för tredje - fjärde gången inte får fjong i äkta sängen suckar jag otåligt och önskar att man ska skicka in hovstallmästaren, som hos Gustaf III vid ungefär samma tid.

Viss vänsterkritik har riktats mot att folkets svält och armod inte getts någon plats alls, utom att drottningen får dementera påståendet att hon skulle ha sagt "saknar folket bröd kan de väl äta bakelser" - ett elakt och påhittat rykte som blev till ett bevingat ord. Själv vänder jag mig emot denna didaktiska konstsyn - den sociala verkligheten nådde knappast innanför Versailles välbevakade portar.

Däremot är det obegripligt att de upprovsstämningar som fanns inom landets sociala elit, alltså delar av adeln, är så totalt frånvarande i hovets föreställningsvärld. Det var trots allt där som revolutionstankarna föddes och senare omsattes i politisk praktik. I Sofia Coppolas film kommer stormningen av bastiljen in i handlingen likt en social tsunami, överraskande för alla, även den i det mesta välinformerade drottningen. Inte heller framgår det att hon efter revolutionen var hon långt mer handlingskraftig än sin make och förde förhandlingar med revolutionsledarna, bland annat Honoré Mirabeau, ordförande i jakobinerklubben och nationalförsamlingens talman. Han avled dock 1791, och sedan bröt helvetet löst på allvar.

Marie Antoinette är bedårande som ögongodis, men lägger just ingenting till bilden av den kvinna som blev drottning vid unga år och visste att ta för sig. I så måtto är den som feministiskt projekt helt misslyckat.

Gunder Andersson

PS. Försök gärna se W S Van Dykes klassiker på samma ämne, en av de i mitt tycke bästa historiska filmer som gjorts, trots Hollywood-maneret. Finns som dvd. DS.